

(melynek körülbelül mint egy 100 drb. madár elhelyezésére alkalmas térfogattal szükséges birnia) az intézet által elkészítették s erről értesítést kapok, a szakgyűjtemény berendezését megkezdeni fogom.

Talán fognak akadni ügybuzgó emberek, a kik a másik két erdőőri szakiskolát is ellátandják egy-egy hasonló gyűjteménnyel, szívesen tett példaadásom nyomában... Így egy égető szükség lesz megváltva. Kiváló tisztelettel

Lukatos Károly,

a II.-ik nemzetközi ornithologiai
congressus országos bizottságának
tagja stb.

Vadászati tárcza.

Irta: Pausinger Károly, műszaki díjak.

Egy kissé elkésve bár, még sem mulaszthatom el, hogy egy igen érdekes, előttem egészen új s talán mások előtt sem ismeretes jelenséget a medvék életéből, a tek. szerkesztőség szíves engedelmével, az „Erdészeti Lapok“ hasábjain szakközönségünkkel meg ne ismertessek.

A mult őszi jó bükkmakk-termés a Kőrösmező határában élő medvék nagy részét a szvidoveczi erdőgondnokságba esalta, hol a bükk nagyobb mennyiségben fordul elő. Midőn már más táplálékot nem igen találtak, erősen rájártak az időközben lehullott bükkmakkra s még a mikor az erősebb havazással keményebbre vált is az idő, jobbnak találták — ha mindjárt fáradsággal is — a hó alól kikaparni, semmint „gaurájukat“ fölkeresni.

Egy szép medvebőr bizonyára elég értékes dolog arra, hogy birására óhajtozzék az ember. Nem csoda hát, ha a

gondnokság vezetője, hirt véve vendégeiről, maga is minden áron megszerezni iparkodott egyet ezen ritka vadásztrófeából. Hivatalos elfoglaltsága nem engedvén meg, hogy maga lásson a dolog után, alárendeltjeinek hagyta meg, hogy ha csak lehet, terítsenek le részére legalább egy medvét a sok közül.

Valóban sok volt, mert némely völgyben 2—5 is nyomoztatott. A feladat azonban nem volt egészen könnyű, mert a szvidoveczi erdőgondnokság helyrajzi viszonyai olyanok, hogy itt nehezen lehet medvét löni. Meg lehet fogni vastörben s azután úgy löni le a megfogott állatot. Vagy ki ül az ember lesbe a medve által leütött állat közelében s ott várja be türelemmel, míg újabb zsákmány hiányában oda megint visszatér. Vagy hirtelen összetalálkozik vele véletlenül, s akkor aztán, ha szíve helyén van, keze a meglepetés daczára is biztos, s szeme és fegyvere jó, egyetlen jól irányzott lövéssel ott marasztalja a maczkót.

Hajtó-vadászatra azonban még gondolni sem lehet, mert a meredek hegyoldalak, sűrű fiatalosok, helyenkint előforduló széltöréses foltok s különösen a lakosság járatlansága miatt ezek még nyár közepén is rendszeren befagynak.

De hát mire való lett volna a Fráncki, ez az egykor veszedelmes orvvadász, kinek egyedüli éltető eleme a vadászat, melyért napokon át bujja az erdőt s jobban ismeri a vad járását, fekvését s az erdő minden zugát, mint a szimat után járó kopó.

Sok kellemetlenséget okozott egy időben, de tetten érni soha sem lehetett s végül is csak úgy lehetett véget vetni garázdálkodásának, hogy felfogadták vadörnek s fizetését a beszolgáltatott vad után szabták meg.

Ez a Fráncki azután csakugyan azzal a hirrel

állított be egy szép napon Kőrösmezőre, hogy egy medvét erősen megsebzett. Megelőző napon — mint mondta — a Trufanecz nevű patak jobb oldalán huzódó kis-trufaneczi gerinczen haladt felfelé, midőn egyszerre csak zaj üti meg fülét, olyan, mintha valaki a kemény szironyon járva, minden lépésével besüppedne a hóba.

Azokban a pillanatokban, midőn a szirony recsegését hallotta, Franczi is mindig egy-egy lépést tett előre, míg egyszerre csak szemben találta magát egy jól kifejlett maczkóval, mely a szironyt mancsaival áttörve, a hó alatt levő bükkmakkokat kapargatta ki. Ugyanakkor a medve is észre veszi őt és szokott gyorsaságával ellantolni iparkodott, de már későn. Franczi első golyója ugrásban találta őt s első lábát törte el; a második lövésre már összerogyott, de azonnal felemelkedve, tovább vánszorgott. Franczinak hátutöltő fegyvere van ugyan, de azt — mint később leírni fogom — igen furcsán szokta megtölteni. Elég az hozzá, nem lőtt többet s csak egy óra mulva követte véres nyomán a megsebzett medvét. Midőn újból elérte, megint kétszer lőtt rá, azután újból időt engedve a medvének, ismét követte őt és már egészen a havas alatt volt, midőn ötödször is rásütötte fegyverét. Állítólag mind az öt lövés talált, de ezalatt beesteledett már és a sötétben nem merte tovább követni áldozatát.

Eddig a vadőr, ki bosszuságomra azon hibát követte volt el, hogy a dolgot nem jelentette még aznap este, hanem csak másnap, midőn délután erős havazás állott be, mely csak reggel felé engedett. A vadőrnek jelentésére rögtön elhatároztam, hogy a kerületi erdőört magamhoz véve, felkeresem az állítólag megsebzett medvét és ha még életben találok, betöltöm régi vágyamat, magam is löni fogok medvére, ha mindjárt megsebzettre is. Mert ez sem meg-

vetendő élvezet ám, sőt bizonyos körülmények között még több izgalommal jár, mint a hajtó-vadászat.

Másnap korán reggel el is indultunk a Trufanecz patakna 10 kilométernyire fekvő torkolatához, honnan a magas hó miatt nagyon lassan haladtunk felfelé a különben is meredek esésű völgyben. Gyönyörű völgy, melynek azonban nagy hibája, hogy nehezen közelíthető meg. Alsó részén sűrű lúczfiatalos borítja a talajt, mely közül elszórtan százas lúczok és jegenyefenyők emelik magasra büszke koronájukat. Szinte fáj az erdész szive, hogy nem értékesítheti őket, de fel is lázad egyuttal az orosz lakosság vandalizmusa ellen, midőn látja, hogy a legszebb törzsek mind több helyen „kóstolva“ vannak.

Feljebb hatolva, a völgyben egy igen szép bükk, szil, juhar- és kőrisfák elegyéből álló lábas erdőbe jutottunk, a mely zuzmókkal fedett törzseivel, égnék meredő lombtalan ágaival olyan szomorú benyomást tesz az emberre; épen az ellenkezőt, mint a télen is zöld, üde fenyves.

De ez egyszer a természeti szépségek iránt nem nagyon fogékonyak voltunk. Mindig csak a patakot lestük, hátha ott huzódott meg valami szikla mellett a beteg medve?

Minden dült fa gyanus volt előttünk, mindig csak mélyedéseket kerestünk a havon, melyekről azt következtettük volna, hogy már passirozta a sebzett medve e helyet.

De bizony hiába. Végre is erősen elfáradva a 4 órai hosszú és fáradságos mászkálás után, leültünk kissé falatozni.

Fránczit természetesen erősen korholtuk, hogy nem tud rávezetni arra a helyre, a melyen utoljára rálőtt a medvére. Restelte szörnyen a dolgót, s le sem ült ebédelni, hanem kutatott, keresett mint a kopó, ha eltér a helyes nyomról.

Rövid pihenés után fölkerekedtünk megint, hogy

felmenve a másik hegyoldalon, elérjük a Trufanecz nevű havasra vezető „playt“ (erdei utat), melyen talán könnyebben haladhatunk lefelé, s esetleg talán sikerül valami más vadra bukkanni. Mert hiába, arra már nem igen számítottunk, hogy medvéinkre rátaláljunk.

Felfelé haladva a meredek hegyoldalon, egyszer csak mélyedéseket találunk a havon, melyben Fránczi határozottan a medve nyomait véli felfedezni, s csakugyan, a mint lépéseink által a havat felforgattuk, itt-ott véres hógömböket hoztunk felszínre, bizonyítékául annak, hogy a vadőr nem tévedett.

Ettől kezdve a mennyire csak kitelt, sietve haladtunk a vércsepekkel pirosra festett hógömbök által mutatott irányban.

A nyom eleinte a hegyoldal hosszában inkább lefelé vezetett, a mit mi jó jelnek vettünk. Azután pedig egy patakhoz ért, s azon egy ideig felfelé tartott, míg egyszerre balra kitért és egy széltörésen keresztül haladva, a most már roppant meredek hegyoldalon egy kiszögéléshez vezetett, a hol legnagyobb meglepetésemre egy egészen friss, hatalmas medve nyomára bukkantunk, a mely közvetlenül előttünk járt ott. Ezt látva, minden reménységünkről lemondunk s önkéntelenül is arra gondoltunk, hogy Fránczi erősen tódithatott, midőn erős sebesítésről beszélt, mert ime, medvének meghallva közeledésünket, szépen elinalt s mi most üthetjük bottal a nyomát, mert arra, hogy még az nap beérjük, gondolni sem mertünk. Mindamellet kiváncsi voltam megtudni, hogy hol feküdt a beteg medve; visszafelé haladtunk tehát a friss nyomon, midőn egyszerre csak Fránczi egy frissen felhányt, földből, korhadt fából, hóból és galyakból álló halomra tesz figyelmissé, szakasztott olyanra, a milyen alá a medve szokta a leütött marha

elkötetlen maradványait temetni. Kiváncsian közeledtem a halomhoz, s íme a halomból egy medvemancs kandikál elő. Rosszat sejtve széthányjuk a halmot, s a mint munkánkkal készen vagyunk, egy megdermedt, jó husban levő, kövér, hároméves, koromfekete medve hullájával állunk szemben.

A nyájas olvasó most természetesen azt mondja magában, hogy ezt az egyszerű históriát ugyan kár volt ilyen hosszú lére ereszteni, — de egy kis türelmet kérek.

A medve t. i. ki volt kezdve, a beleiből nem maradt más meg, mint az epehólyag; a tüdő, szív és a többi nemes részek hiányoztak belőle, épugy az oldalbordák vékonyabb részei és a hátsó czomb egy része is. Itt tehát arra a ritka tapasztalatra jutottam, hogy a medve nemcsak hogy a dögöt felveszi, hanem még saját legközelebbi rokonát is felfalja, ha dermedten találja. Következtésemet ezekből vonom le: a medve oly erősen volt megsebezve, hogy okvetlenül még az nap meg kellett dermednie. A belső sérüléseket nem határozhattam meg, mert mint mondtam, a belső szervek teljesen hiányoztak, de kívülről is látható volt, hogy csakugyan nehéz sebeket ejtett rajta Fránzi. A jobb első és a jobb hátsó láb el volt törve, a lágyékban egy posta lövés ült és az 5. és 6. borda között is golyólövés lyukasztotta át az áldozat bundáját. Azt pedig, hogy csakugyan medve kezdte ki a hullát, biztosan lehet következtetni abból, hogy a közelben sehol sem volt látható más nyom, mint a beteg medve már behavazott és a társát felfaló medve egészen friss nyomá, mely mellett egy kissé lejjebb egy darab tüdőt is találtunk. Azután az is tudva van, hogy egyetlen egy más vad sem temeti el prédáját, csak a medve.

Azt hiszem, ezen rövid kis cikkem kiegészítését képezheti annak a közleménynek, melyet az elhunyt Matuskovits

Béla az „Erdészeti Lapok“ 1880. évi január havi füzetében „Ritka medveharez“ czim alatt közzétett. Ebben az esetben ugyan küzdelem nyomait nem lehetett észlelni, mindamellett közel áll az a feltevés, hogy a Matuskovits ur által említett esetben is az erősebb medve éhségének esett áldozatul társa és lakomájától a közeledő emberek által lett elriasztva.

Engem, ki a medvék életmódját jól ismerem, miután bő alkalmam volt annak megismerésére, s sokat is olvastam róluk, meglepett ez a még sehol sem említett canibalismusa a medvéknek s azt hiszem, hogy vadászó közönségünk nem veszi rossz néven leírásomat, mely egy újabb adatot nyújt a medvék természetrajzához s mint már említém, kiegészítését képezheti Matuskovits ur cikkének.

Még csak pár szóval emlitem meg, hogy miként is szokta az én Fránczim megtölteni fegyverét: egy egyszerű Lefauchaux rendszerű puskát, mely drága birtokát képezi. Golyót, göbecset és puskaport csak megszerez magának valahogy a jó fiu, de hüvelyekhez már nehezebben jut s ha kap is itt-ott az erdőörtől, vajmi hamar elbánik velük. Aztán az is baj, hogy nincs gyutacsoló készüléke sem. De nem hiába furfangos legény a Fránczi, segít magán úgy a hogy tud; ha kilövi a töltényt, fogja magát, lerágja róla a papirhüvelyt, úgy hogy csak a fémkalap marad meg belőle, aztán kiveszi a rossz gyutacsot és egy egyszerű előltöltő fegyverhez való gyutacsot helyez be a gyutacskamrába, helyére teszi a gyujtószöveget, s az így előkészített fémkalapot behelyezi a puszkacsó hüvelykamrájába, bezárja a fegyvert és — úgy tölti meg a puszkáját, mint a hogy az előltöltőt szokás. Azt hiszem, ezt a töltési rendszert hiába keresnök bármely fegyvertanban. Valódi csoda, hogy még eddig nem történt baja Fránczinknak miatta.